

Tyrekalve kan godt betale for tilvæksten

SIDE 2

Genial test til yverbetændelse på vej

SIDE 3

Kom godt fra start med afgræsningen

SIDE 3

Derfor skal kalvene have mere mælk...

Kalven vokser mere og får større modstandskraft, hvis den får mindst 8 liter mælk om dagen.

Når kalven drikker mælk, går det til følgende formål:

- Opretholde livsvigtige kropsfunktioner
- Muskelfunktion (bevægelse)
- Opbygge immunforsvar
- Tilvækst

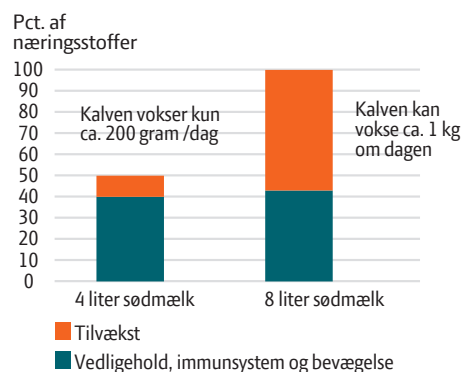
Hvis kalven får for lidt mælk, vil kroppen selv prioritere de vigtigste funktioner først. Derfor bliver der ikke meget til overs til at vokse af. Får kalven rigeligt med mælk, vil der derimod være overskud til en god tilvækst. I figur 1 kan du se, at en større andel af foderet går til tilvækst, hvis kalven får store mælke-mængder. Hvis man kun fodrer med fx 4 liter pr. dag, skal der således bruges 20 liter mælk for at opnå 1 kg tilvækst, mens der kun skal bruges 8 liter, hvis der tildeles 8 liter pr. dag. Det er illustreret i figur 1.

Mælk udnyttes bedre til tilvækst

Mælk og mælkeerstatning er dyre fodermidler. Men næringsværdien er høj – dvs. at næringsstofferne (protein, fedt og sukker) udnyttes bedre af kalven end andre fodermidler. Dvs. at en større andel af næringsstofferne kan udnyttes til tilvækst.

Bedre immunforsvar og kuldetolerance

Der er sundhedsmæssige fordele ved et relativt højt niveau af mælkefodring. Kalvene sikres en bedre udvikling af immunforsvaret, så de bliver mere modstandsdygtige over for sygdom. Det er bl.a. vist, at kalve, der får 8 liter mælk pr. dag, klarer sig væsentligt bedre gennem infektioner med cryptosporidier end kalve, der kun får 4 liter mælk. Kalve, der får rigeligt med mælk, har et højere stofskifte og en højere varmeproduktion, så de har lettere ved at holde varmen. Kalve med høj tilvækst opnår derudover

Figur 1: Andelen af næringsstoffer (i procent), der anvendes til hhv. basale livsfunktioner og tilvækst ved fodring af en kalv på ca. 50 kg med forskellige mælke-mængder. Gælder for temperatur omkring 5 grader.

hurtigere en størrelse, hvor de er mindre følsomme overfor kulde.

Forskellen på effekten af fodring med lidt eller meget mælk bliver endnu mere udtalt, jo koldere det er. I figur 2 kan du se, hvordan tilvæksten ændrer sig ved forskellige temperaturer.

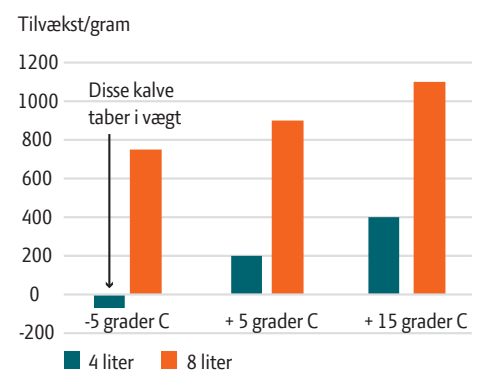
Som det fremgår af begge figurer, er fodring med større mælke-mængder (mindst 8 liter) fordelagtigt, – både økonomisk og sundhedsmæssigt.

Hvor længe skal kalvene fodres med store mælke-mængder?

Mælkefodringen er vigtigere, jo yngre kalvene er. På et tidspunkt skal mælkefodringen naturligvis nedtrappes og erstattes af godt kraftfoder eller fuldfoder tilpasset kalvenes behov. Fodring med større mælke-mængder (mindst 8 liter sødmælk pr. dag) bør gennemføres i hvert fald indtil kalvene er 4 uger. Herefter kan mængden evt. reduceres en smule (fx gradvist til 6 liter sødmælk pr. dag). Dette niveau bør opretholdes, indtil kalvene er mindst 7 uger gamle. Herefter kan kalvene gradvis fravænnedes over 2 uger. Når kalvene har nået en alder på 7-8 uger, vil de være i stand til ret hurtigt at øge optagelsen af kraftfoder, hvis det er velsmagende og af god kvalitet. Herved kan de fortsat opretholde en god tilvækst. Det er dog en forudsætning, at kalvene allerede fra 1-2 ugers alderen har haft adgang til kraftfoderet.

Økologiske kalve skal tilbydes mælk frem til de er 3 måneder. Men den sidste måned kan der evt. anvendes lidt mindre mængder (fx 4 liter sødmælk pr. dag), såfremt de har fri adgang til kalvefoder af god kvalitet og med tilstrækkeligt indhold af næringsstoffer.

/HENRIK LÆSSØE MARTIN OG HENRIK MARTINUSSEN, SEGES

Figur 2: Potentialet for tilvækst i gram ved forskellige mælke-mængder og forskellige temperaturer

Tyrekalve kan godt betale for deres tilvækst

Spædkalveprisen er lav i øjeblikket, og det kan få nogle mælkeproducenter til at slække på kvaliteten i pasningen af tyrekalvene. Men det kan godt betale sig at fylde mælkeskålen, viser nye beregninger.

Til trods for, at basisnoteringen på tyrekalve ligger på et meget lavt niveau lige nu, er det en misforståelse, at man som mælkeproducent ikke kan tjene penge på at sikre en god tilvækst hos tyrekalvene. Spædkalvenoteringen afregner med ekstra 30 kr./kg, når kalven vejer mellem 50 og 70 kg ved salg, og gør det derfor fordelagtigt at jage en god tilvækst hos spædkalvene.

Det understreges i figuren her, som viser, hvilket dækningsbidrag en mælkeproducent kan forventes at opnå ved en daglig tilvækst fra fødsel til salg i intervallet fra 500 til 650 g/dag i kalvens første 34 levedage. Figuren viser, at der indtil en mælkepris på 2,50 kr./liter er god basis for at tildele kalvene tilstrækkeligt med mælk til at opnå en tilvækst på minimum 650 g/dag frem til salg ved en alder på fx 34 dage – selv ved den nuværende spædkalvenotering på 600 kr. for en 50 kg kalv. Særligt da kalve oftest fodres med frasepareret mælk, som har en pris under 2,50 kr./liter.

Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne:
Danmark og Europa investerer i landdistrikterne

Miljø- og Fødevareministeriet
Landbrugsstyrelsen

Den Europæiske Landbrugsfond
for Udvikling af Landdistrikterne

Se EU-Kommissionen, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne

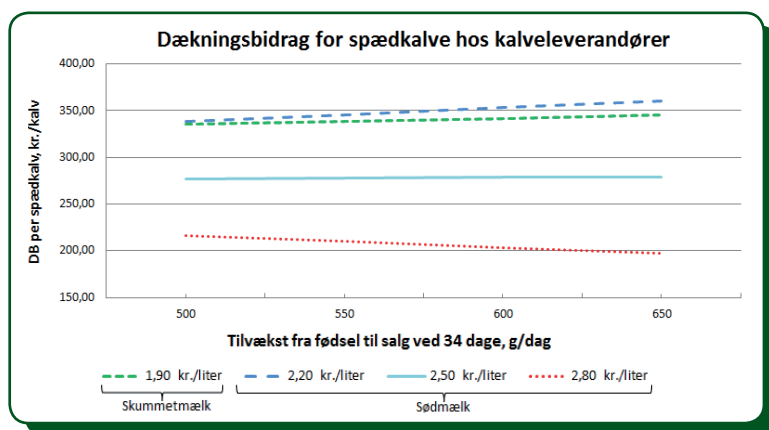
Vær obs på omkostningerne

Det vil derimod ikke være rentabelt at give kalvene mere mælk end nødvendigt, hvis bedriften fodrer med sødmælk, der kan leveres til mejeriet, og som dermed har en værdi på mere end 2,50 kr./liter. I den situation bør man i stedet anvende eller supplere op med skummetmælkspulver, som vil have en pris på cirka 1,90 kr./liter ved anvendelse af fx 150 gram pulver/liter mælk.

Til beregning af dette har vi anvendt spædkalvenoteringen for uge 7, 2019, en kraftfoderpris

på 2,20 kr./kg, en pris på hø på 0,8 kr./kg, en pris på halm på 45 kr./kg og omkostninger til dyrlæge og medicin på 50 kr./kalv fra fødsel til salg ved en alder på 34 dage. Endvidere har vi forudsat, at kalvene ved tildeling af 6 og 8 liter sødmælk eller 7 og 9,5 liter skummetmælk vokser hhv. 500 og 650 g/dag fra fødsel til salg. Det betyder, at kalvene med 500 og 650 g tilvækst opnår en vægt ved slagt på hhv. 60 og 65,5 kg, dvs. en difference i salgspris på 168 kr./kalv ved salg.

/HENRIK H. BONDE OG TERESE JARLTØFT, DLBR SLAGTEKALVE

Figur 1. Dækningsbidrag for tyrekalve hos mælkeproducent ved fodring med sødmælk (3 forskellige prisniveauer) og skummetmælkspulver og ved et tilvækstniveau på 500-650 g/dag fra fødsel til salg ved en alder på 34 dage.

Genomisk test giver flere muligheder i insemineringsplanen

Det er nu muligt at udlede resultater for arvelige sygdomme fra en genomisk test. Det gør det endnu lettere at undgå arvelige sygdomme.

Tidligere blev arvelige sygdomme bestemt ved en test på laboratoriet. Denne information blev brugt i insemineringsplanen, men kun få hundyr blev testet på laboratoriet. For alle andre blev det udledt ud fra afstamningen, om de var mulige bærere af en arvelig sygdom. Det var ikke særlig præcist. Nu får alle dyr – også hundyr, der bliver genomisk testet, svar på, hvilke arvelige sygdomme de er bærere af. Det betyder, at mange flere dyr vil have information om, hvilke arvelige sygdomme de er bærere af. Sikkerheden på de

udledte resultater er lidt lavere end for laboratorietest, men det er en stor forbedring i forhold til kun at se på afstamningen.

Nemmere at undgå arvelige sygdomme

Da mange flere dyr vil have svar på, om de er bærere af en arvelig sygdom eller ej, er det lettere at tage højde for bærer x bærer-parringer i insemineringsplanen. På den måde kan uønskede arvelige sygdomme nemmere undgås. De fleste arvelige sygdomme har ingen effekt, når et dyr kun bærer en enkelt dosis af sygdommen, og det er derfor ikke farligt, at ét dyr er bærer, så længe det ikke parres med en anden bærer. I første omgang tages der højde for fire arvelige sygdomme i inseminerings-

planen. Det drejer sig om HH1 og HH3 for Holstein og SMA og PIRM for RDM. I løbet af det næste år vil flere egenskaber blive tilføjet.

Tag højde for dyr uden afstamning

Dyr med manglende afstamning registreres automatisk som mulig bærer af racens arvelige sygdomme, da det ikke er muligt at fastslå, om de er bærere eller ej. Insemineringsplanen tager højde for, hvilke arvelige sygdomme både koen og tyren har. Derfor vil dyr med ukendt afstamning ikke kunne insemineres med en tyr, som er bærer af arvelig sygdom. Det kan på sigt give problemer, da der hele tiden bliver fundet nye arvelige sygdomme. Derfor er det vigtigt at have styr på afstamningen, så insemineringsplanen kan komme med gode tyreforslag.

Vær også opmærksom ved brug af importtyre. Det er ikke lovpligtigt at indberette arvelige sygdomme, når nye dyr stambogsføres. Derfor vil dyrene fremgå som mulige bærere, hvis der er forældre eller bedsteforældre, som er bærere af en arvelig sygdom.

/PERNILLE HOUGAARD JENSEN, VIKINGDANMARK OG

RUTH BØNLØKKE DAVIS, SEGES

Genial test til yverbetændelse er på vej

Hurtigtest giver diagnose og behandlingsforslag, før koen er ude af malkestalden. Testen er klar til brug om cirka to år.

Et par dråber mælk på en lille chip, når koen kommer til malkning. Og før hun er ude af malkestalden igen, bipper din mobil med svaret på, om der er tale om yverbetændelse – om den skal behandles – og i så fald med hvilket præparat. Sød fremtidsmusik, hvor mælkeprøver med lange svartider, overflødige behandlinger af yverbetændelser og ikke optimale præparatvalg er fortid. Men vel at mærke fremtidsmusik, som ikke er længere væk end halvandet til to år. Det mener i hvert fald udviklingsmanager Susanne Ida Fisker fra Dianova. Hun står i spidsen for udviklingen af testen Cowside Diagnostics, som skal gøre diagnostik af yverbetændelse langt hurtigere og mere præcis – og dermed behandling mere effektiv end

nogensinde før.

Samler data for koen

"Det er en test, som kan meget mere end en mælkeprøve," fortæller Susanne Ida Fisker og uddyber:

"Udover at give et langt hurtigere svar på hvilken bakterie, der er tale om, henter testen data fra Kvægdatabasen og samler alle de væsentlige parametre, der skal tages i betragtning for at træffe beslutning om behandling. Fx tager den højde for koens alder, hvor i laktationen hun er, celletal, hvad hun tidligere har været behandlet for og med hvilket præparat. Ud fra alle disse informationer angiver den et forslag til behandling ud fra en række guidelines," forklarer hun. Et svar som naturligvis også kan være, at koen ikke skal behandles.

"Testen bliver virkelig en game changer i diagnostikken og behandlingen af yverbetændelser, fordi man langt hurtigere kan træffe beslutning om, hvorvidt man skal behandle eller ej – og ikke mindst kan man behandle med det rigtige præparat med det

samme," lyder det fra Susanne Ida Fisker. Hun tilføjer, at det også vil bidrage væsentligt til bedre forebyggelse, da landmanden kan give besætningsdyrlægen adgang til analysedata og dermed give ham bedre indblik i, hvad der rører sig i besætningen.

Som en graviditetstest

Rent fysisk består testen af en chip, som i sin udformning mest af alt minder om en graviditetstest. Efter at have påført nogle dråber mælk på chippen, stikker man den i et tilhørende bærbart apparat, som er forbundet til malkerens smartphone via bluetooth og placeret et sted i malkegraven – fx på stangen med spande til malkekludene. Efter at have samlet data og analyseret, tikker resultatet efter nogle få minutter ind i en app på mobilen. Alt sammen inden koen er ude af malkestalden igen. Ifølge Susanne Ida Fisker kommer prisen pr. test til at ligge under 100 kr.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

Bag udviklingen af Cowside Diagnostics står SEGES, Dianova og DTU. GUDP yder økonomisk støtte.

Gratis digitale kurser til dine udenlandske medarbejdere.

De er på engelsk, og du finder dem på landbrugsinfo.dk/onlinecourses

Kom godt fra start med afgræsningen

Succesfuld afgræsning kan øge indtjeningen med 500-1.000 kr. pr årsko. Brug derfor værktøjerne på landbrugsinfo til planlægning og styring.

Afgræsningssæsonen står for døren, og hvis du ikke allerede har lagt en plan, er der hjælp at hente på landbrugsinfo.dk. En god planlægning og opfølgning gennem sæsonen er nemlig nøglen til at opnå en høj græsoptagelse OG bedste udnyttelse af græsmarken. Det er nogle af erfaringerne fra afgræsningsskolerne, som blev afholdt i 2014 og 2018. Her var erfaringen også, at succesfuld afgræsning kan øge indtjeningen 500-1.000 kr. pr årsko – også i højtydende besætninger.

STØTTET AF

Mælkeafgiftsfonden

Kvægafgiftsfonden

Læs mere om værktøjerne til styring af afgræsning på landbrugsinfo.dk > Økologi > Kvæg - økologi > Grovfoder > Græsmarken > Værktøjer til styring af afgræsning. Her finder du bl.a.

- *Afgræsningsplan*, som er et regneark, der benyttes i planlægningsfasen til afgræsning
- *Styringsskema for græsmarker* som anvendes til detaljplanlægning på mark- og foldniveau af afgræsningen hen over året
- *Afgræsningsprognosen*, som giver et overblik over den forventede græsvækst og foderværdi for kommende uge på baggrund af lokale klimadata
- *AfgræsningsMaster*, som er et regneark, der anvendes til beregning af græsoptagelse og græsudbyttet.

/TORBEN SPANGGAARD FRANDSEN, SEGES

Bedre slagtedata for lungelidelser og leverbylder

SEGES kigger på slagtefund. For hvis der skelnes mellem små og ubetydelige slagtefund og større forandringer, har slagtedata sandsynligvis en langt større værdi for vurdering af besætningens sundhed og produktionsresultater.

En væsentlig svaghed ved de nuværende tilbagemeldinger om slagtefund er, at der ikke differentieres mellem små og ubetydelige fund og mere omfattende forandringer, der har haft væsentlig betydning for dyrets trivsel og vækst. Det er nødvendigt at vide mere, hvis vi for alvor skal kunne udnytte slagtedata til at vurdere besætningens sundhed og produktionsresultater.

Derfor har SEGES nu tre gange indtaget slagtegangen på Danish Crowns kreaturslagteri i Holsted. Her er der blevet kigget på lunger, formaver og lever fra en række slagtekalve.

Mange leverbylder – eller bare en enkelt?
Dyrlæge Henrik Læssøe Martin er en af de SEGES-medarbejdere, der har vurderet slagtefund.

"Vi kigger fx på antallet af leverbylder og på

størrelsen af dem. Hvis der er forandringer i lungerne som følge af lungebetændelse, hvor stor en del af lungen er så beskadiget? Vi ser også på forandringer i formaverne. Formaver bliver normalt ikke undersøgt ved slagterikontrollen, men undersøgelsen er interessant, fordi skader i slimhinden som følge af sur vom disponerer for leverbylder. Senere vil de indsamlede data blive sammenholdt med kalvenes tilvækst, EUROP-klassificering og eventuelle sygdomsbehandlinger under opvæksten," forklarer han.

Når data er analyseret, håber man på at kunne komme med anbefalinger til, hvornår og hvordan man med fordel kan bruge mere detaljerede slagtefund.

Data forventes analyseret i løbet af 2019.

/KIRSTEN MARSTAL, SEGES

I dag får disse to lever begge samme anmærkning om leverbylder. Leveren øverst har været angrebet i en grad, der ret sikkert har haft konsekvenser for kalvens sundhed og velfærd, mens forandringerne i leveren nederst sandsynligvis ikke har påvirket kalven nævneværdigt. Foto: SEGES.

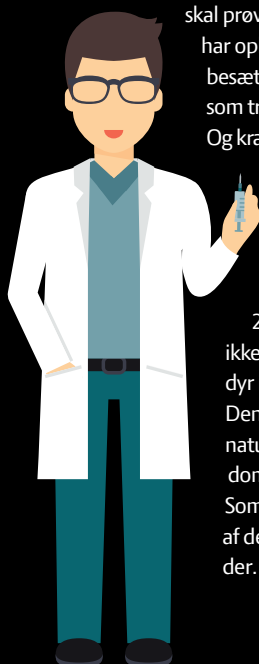

Vær opmærksom på tre-ugers-reglen ved salmonellaprøver

Blod til salmonellaprøver skal tages fra dyr, der har opholdt sig mindst tre uger i besætningen. Et krav, som trådte i kraft 1. januar i år.

Når du tager prøver for salmonella, skal prøverne tages fra dyr, der har opholdt sig mindst tre uger i besætningen. Det er et lovkrav, som trådte i kraft 1. januar i år. Og kravet gælder uanset, om der er tale om de lovpligtige prøver eller niveaugivende (fx hvis en niveau 3-besætning ønsker at komme i niveau 2). Det er med andre ord ikke muligt at lade nyindkøbte dyr indgå i prøveudtagningen. Denne tre-ugers-regel gælder naturligvis også kvieejendomme. Som hidtil skal prøverne tages af de yngste dyr over tre måneder. Dette krav er uændret.

/BETINA TVISTHOLM, SEGES

3 skilte til god smittebeskyttelse ved besøg i besætningen

Velkommen til vores bedrift
Hjælp os med at beskytte vores dyr mod smitte:

Ring på tlf. for adgang til besætningen, hvis du ikke har en aftale

Skift til besætnings overtøj og støvler

Tag kun udstyr med ind, som er vasket og desinficeret

Tak for hjælpen

Før du går ind til dyrene
Hjælp os med at beskytte vores dyr mod smitte:

Benyt bedriftens overtøj og støvler

Vask hænder og brug handsker, hvis du skal røre ved dyrene

Tak for hjælpen

Tak for besøget
Hjælp os med at beskytte andres dyr mod smitte:

Vask besætningsstøvlerne og hæng overtøjstøjet på plads

Vask hænder

Vask og desinficer brugt udstyr

Tak for hjælpen

SEGES har lavet tre skilte til ophængning, som gør besøgende opmærksomme på dine ønsker til god smittebeskyttelse: Velkommen til vores bedrift, Før du går ind til dyrene og Tak for besøget.

Skiltene kan hentes **gratis** til udprintning og evt. laminering på: www.landbrugsinfo.dk > Kvæg > Sundhed og sygdomme > Smittebeskyttelse.